



م
ع
ر
م

ب
M

م
ع
ر
م

ب
M

م
ع
ر
م

ب
M

م
ع
ر
م

ب
M

م
ع
ر
م



**TALHA
ZAIM**

1982 yılında Kocaeli'nin Gölcük ilçesinde doğdu. Okul hayatı Piri Reis İlkokulu'nda (Kocaeli-Gölcük) başladı ve sırasıyla Özkanlar İlkokulu (Bornova-İzmir), Hayrettin Paşa İlkokulu (Çanakkale), Çanakkale İHO ve İzmir İHL'de devam etti. 2007 yılında Gazi Üniversitesi Arapça Öğretmenliğinde lisansı, 2012 yılında Süleyman Demirel Üniversitesi Temel İslam Bilimlerinde yüksek lisansı tamamladı. Ayrıca 2020 yılında ESOĞÜ'de Turist Rehberliği okudu. Lisans yıllarında AGH programıyla bir sene Belçika'da 'RZOZİE' adlı bir gençlik derneğinde çalıştı. Çalışma hayatına 2007 yılında MEB Isparta-Şarkikaraağaç İHL'de Arapça öğretmeni olarak başladı. Bu görev sırasında askerlik hizmetini TSK-Kara Kuvvetleri Lisan Okulu'nda Yedek Subay-Arapça Öğretmeni olarak yaptı. 2014 yılında MEB Eskişehir-Sarıcakaya İHL'de çalışmaya başladı. Öğretmenlik yıllarında MEB dış ilişkiler bursuyla Kuveyt'te bir sene dil eğitimi aldı. 2015 yılından bu yana Kütahya-Dumlupınar Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Arap Dili ve Belagati bölümünde Öğretim Görevlisi olarak ve 2023 yılından itibaren Profesyonel Turist Rehberliği yapmaktadır. Aynı zamanda Yaşasın Arapça Derneği'nin (YA-RAB-DER) başkanlığını yürütmektedir.

Eserleri

1- Hatıralarda Arapça



**EMİN
CEYHUN
SEZDİ**

1999 yılında İstanbul Bayrampaşa'da doğdu. İlköğrenimini Fidan Demircioğlu İlköğretim Okulu ve Oruç Reis İlköğretim Okulu'nda tamamladı. Lise öğrenimini Bağcılar İbn-i Sina Anadolu Lisesi'nde bitirdi. 2017 yılında İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne elde ettiği derece ile birinci olarak giriş yaptı. 5 sene süren İlahiyat eğitimini "İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Fakülte Birinciliği" ile tamamladı. Öğrenci komisyonlarında örgün eğitim temsilciliği ve başkanvekilliği gibi görevlerde bulundu. Fakülteden 2022 yılında mezun olduktan sonra aynı yıl İstanbul Üniversitesi'nde Arap Dili ve Belagati alanında yüksek lisansa başladı. 2023 yılının Eylül ayında Samsun Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne Araştırma Görevlisi olarak atanmış olup Samsun Üniversitesi'nde yüksek lisans yapmaya devam etmektedir.

ARAPÇADA
İKİZ KELİMELER
İKİZ KEĞİMEĞEK
ARAPÇADA

TALHA ZAIM
EMİN CEYHUN SEZDİ



ARAPÇADA İKİZ KELİMELEK İKİZ KEFİMELEK ARAPÇADA



ARAPÇA ÖĞRETİMİ KİTAPLIĞI – 8

ISBN | 978-605-72449-4-9

41587 sertifika numaralı Muarrib Yayınları'nın 41. eseridir.

Talha Zaim ve Emin Ceyhun Sezdi tarafından hazırlandı.
Yayın Yönetmenliğini Muhammed Yasin Can üstlendi.

Kapak Muhammed Yasin Can tarafından tasarlandı. Mizanpaj Hüseyin Köksal tarafından yapıldı; Arapça metinde çeşitli boyutlarda Scheherazade fontu, Türkçe metinde çeşitli boyutlarda Alegreya Sans fontu kullanıldı.

1. Baskı, Şubat 2024, İstanbul

© Eserin yayın hakları anlaşmalı olarak Muarrib Yayınları'na aittir.

Yapım, Publishing and Media (P&M)

Baskı, Yılmaz Basımevi (Mat. Ser. Nu: 49749)



Aziz Mahmud Hüdayi Mah. Tepsi Fırını Sok. No:9/3

Üsküdar/İstanbul

0 850 304 17 58 – 0 530 225 21 81

muarrib.com

iletisim@muarrib.com

@muarrib (facebook, youtube, instagram, twitter, telegram, tiktok)

"Kim bir kötülük görürse, onu eliyle düzeltsin. Şayet eliyle düzeltmeye gücü yetmezse, diliyle düzeltsin..." hadis-i şerifi; tek sermayesi kalemi ve dili olan biz akademisyenlere önemli bir vazife yüklüyor.

Bizler bu kitabımızı halihazırda uluslararası hukuka ve insanlık vicdanına aykırı bir şekilde İsrail tarafından çoluk-çocuk ayırt edilmeksizin katliamların gerçekleştirildiği Filistin'den Suriye'ye, Myanmar'dan Doğu Türkistan'a dünyanın dört bir yanında zulüm gören Müslüman kardeşlerimize ithaf ediyoruz.





ÖNSÖZ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ

Hamd ve övgü bizi insan olarak yaratan, muhatap kabul ederek kitabını gönderen, vahyiyle şereflendiren âlemlerin Rabbi Allah'a aittir.

Salât-u selâm kulluk örneğimiz, pişdarımız, güzel ahlakı tamamlamak üzere kâinata gönderilen sevgili Efendimiz Hz. Muhammed Mustafa"ya (s.a.v) ve O'nun her biri ayrı ahlak timsâli olan Ashâb-ı Kirâmı"na aittir.

Uzun bir süreden beri -yaklaşık 15 yıldır- Arapça hocalığı (Talha Zaim) yapmaktayım. Mesleğe başladığım ilk günden beri her idealist öğretmen gibi mesleğini seven ve öğrencilerine bilgiyi en doğru, en güncel ve en kaliteli şekilde aktarmayı arzu eden bir öğretmen olmaya çabalıyorum. Bilgi aktarımı konusunda kendimi öğrenci yerine koymak ise en çok önemsendiğim noktaların başında geliyor. Bu yönüyle kendimi öğrenci yerine koymak yıllar içerisinde bana yüksek bir empati duygusu kazandırdı. Bu empati sürecini canlı tutarken Arapça öğretimi içerisinde zaman zaman biz öğretmenlere kolay, öğrencilere ise karmaşık gelen noktalarla karşılaşmaktaydım. Bir süre sonra bu konuların çözümüne yoğunlaşmaya başladım. Bu süre zarfında öğrencilerin yaşadığı bir zorluğun meslektaşlarımızca anlaşılmadan geçirildiğini ama öğrencilerin dünyasında çok zorlayıcı ve kafa karıştırıcı olduğunu fark ettim. Bu sorun ilk bakışta Arapçayı yeni öğrenenler için sorun teşkil edebilecek bir durum olarak görünse de aslında öğrenen ve öğreten herkes için sorun oluşturma potansiyeli taşımaktaydı. İşin ilginç tarafı ise bu sorunu doğrudan özellikle modern Arapça öğrenmek isteyenler için yorumlayan bir çalışmayla karşılaşmış olmamamdı. Bu aşamada kolları sıvamak gerekiyordu. Zamanında almaya başladığımız küçük notlar gitgide epey bir yekûn teşkil etmiş, kitaplaştırılmayı gerektirecek kadar malzemeye ulaşmıştı. Bu noktada "Bir elin nesi var; iki elin sesi var" sırrınca İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi"nde öğrenci olduğu yıllardan bu yana tanıdığım hem samimiyeti hem de bilgi ve tecrübesiyle akranlarına göre ön plana çıkan ve bu çalışmada sağ kolum ve ortak çalışma arkadaşım olacak Emin Ceyhun Sezdi"ye çalışmayı birlikte ele alma teklifinde bulundum. O, bu fikre sıcak bakınca beraber kolları sıvadık ve üç sene

kadar karşılıklı şekilde çalışarak kitabımızı bugünkü haliyle sizlere sunma fırsatını yakaladık. Aslında çok daha kısa bir sürede bitmesi gereken eserimiz için geçen bu süre uzun bir süreydi.

Hayatımda yazar olarak kaleme aldığım ilk kitap, elinizde bulunan "İkiz Kelimeler" kitabıyken Muarrib Yayınevi'nin ricası üzerine Ceyhun, sırasını bir başka manevi ve şu anda merhum öğrencim Yakup Uçar"la hazırladığımız "Hatıralarda Arapça" kitabı için verdi. Eğer Ceyhun'un bu fedakârlığı olmasaydı merhum öğrencim kitabının basıldığını göremeden vefat etmiş olacak ve geride hepimizin içinde bir vicdan azabı kalacaktı. Şimdiyse öyle mi? Tabii ki de hayır! Elhamdülillah şu an hem yayınevimiz, yayın politikasını başarıyla uygulayabildi hem de merhum öğrencimize karşı vicdanen görevimizi yerine getirebilmiş olduk.

Asıl konumuza dönecek olursak kitabımızı yazmamıza vesile olan ve yukarıda bahse konu ettiğimiz sorun neydi? Şimdi ona bakalım. Öğrencilerin karşılaştığı bu sorun, kelimeleri okurken, yazarken, dinlerken ve konuşurken ortaya çıkıyordu. Birbirine şekil, ses ve diğer yönleriyle benzerlik ve yakınlıkta bulunan kelimelerin birbirleriyle karıştırılması bu merhalede kaçınılmazdı. Ortaya çıkan karışıklıktan meydana gelen durum sorun teşkil ediyordu. Dolayısıyla sorunumuz, bu gibi durumlarda kişinin veya muhatabının kastedilmek istenen kelimeyi farklı bir kelime olarak yorumlaması ve bu yüzden bocalaması ve yanlış olmasıdır. Bu duruma bizzat yaşadığım bazı olaylarla açıklık getirmek isterim: Bir defasında, bir sosyal medya grubunda öğrencilere bir hikâyede geçen "فسال لعاب الحاكم وقال" ifadesini çevirmelerini istemiştim; onlar da "سال" fiilini akmak değil sormak; "لعاب" kelimesini tükürük-salya değil, oyun-oyuncakçı diye düşünerek cümleyi hatalı çevirmişlerdi. Tabii burada zihin, fiil ve isimlerin günlük hayatta en çok kullanılan hallerini öncelemiş, ayrıntıya ihtimal vermemişti. Başka bir örnek teşkil eden durum ise, Kütahya Belediyesi'nin düzenlemiş olduğu bisiklet turu etkinliğine katılmış ve molada bu etkinliğime katıldığımdan haberi olmayan samimi bir Arapça hocamız bir gün öncesinde sınav olan öğrencilerin notlarını merak etmesi çerçevesinde gelişmişti. Hocamıza bana mesaj atarak "كيف درجات؟" sorusunu yöneltmiş ve ben de "درجات" kelimesini "دراجة" olduğunu düşünerek "Acaba benim bisiklet sürdüğümü gördü de onu mu soruyor?" diyerek etrafıma bakınmaya başlamıştım. Çünkü zihnim o an içinde olduğum etkinliği öncelemiş ve sınav aklımdan geçmeyince kelime benzerliğinden hocamızı yanlış anlamıştım. Tabii bu anlattıklarım telafi edilebilir ve tatlı izler bırakan hatıralar oluşturuyor. Peki ya insan hayatının bir puanla değiştiği bir sınavda bir kişi, bu yüzden soruyu yanlış cevaplarsa ya da daha hayati bir mesajda örneğin kişi "çocuğum oldu" yerine "çocuğum öldü" yazsa neler olabilir gerisini siz düşünün.

Eseri eline alan okuyucularımıza kitabımızla ilgili Őu bilgileri vermemizde fayda olacaktır:

1- Eserimizde kelimeler sadece yalın bir Şekilde verilmemiŐ olup örnek cümleler içinde kullanılmıŐ ve bu cümleler her türlü edebî çeŐitliliĐi barındıracak ve aktaracak Şekilde okuyucuya sunulmuŐtur. Yani bu kelimelere göz atan kişi yeri gelecek ayet-i kerimeler, hadis-i Őerifler ve dualarla maneviyatını derinleŐtirebilecek; yeri gelecek veciz söz, atasözü, Őiir, hikâyelerle edebî zevkini arttıracak ve yeri gelecek diyaloglar, kelime tanımlamaları, medya cümleleri, gündelik cümleler, temenni ifadeleriyle Arapçasına faydalı dokunuŐlarda bulunacaktır.

2- Tüm örnek cümleler Arapça ve Türkçesiyle beraber ve Arapçaları hakeli olarak yazılmıŐtır.

3- Kelimelerin seçiminde ve düzenlemesinde Arapça öğrenen Türk öğrencilerin zorlukları esas alınmıŐtır. Bu yüzden Arapça temelli bakılırsa okuyucunun zihninde soru işaretlerinin oluşması kaçınılmaz olacaktır.

4- Kelime seçiminde genellikle okuyucunun öğrenim sürecinde en çok karşılaştığı kelimeler tercih edilmiŐ olup ara ara nadir ve zor kelimelerle alıŐılmıŐın dıŐına çıkmıŐtır.

5- Bazı kelimeler her ne kadar bahse konu başlıkla birebir uyumlu olmasa da ihtiyaca ve önemine binaen olduğu kadarıyla içeriğe dâhil edilmiŐtir.

6- Her ne kadar başlıktaki kelimelerin cümle içindeki örneklerinde birbirleri seçilmiŐse de az da olsa ihtiyaca binaen çekimli halleri de örnek olarak deĐerlendirilmiŐ, başlıkla uyumu okuyucunun yorumuna bırakılmıŐtır.

7- Başlıklarda yer alan kelimelerin anlamları doğrudan verilmemiŐ olup, okuyucunun cümleleri yorumlayarak kelimeleri anlaması teşvik edilmiŐtir. Okuyucuya kolaylık sağlamak adına bu kelimeler örnek cümlelerde maviye boyanmıŐtır.

8- Ayet ve hadislerin kaynakları çalıŐmanın sadece Türkçe kısmında verilmiŐ olup diğer kaynaklar son da derli toplu verilmiŐtir.

Son olarak, bu eseri merhum öğrencim Yakup Uçar'da olduğu gibi Emin Ceyhun Sezdi ile de öğretmen-öğrenci muhabbeti ve dayanıŐması içinde camiamıza sunmak Rabbimin büyük bir lütfudur. Siz değerli okuyucularımızla daha nice eserlerde Rabbim izin verdikçe buluŐmak niyazıyla...

Talha Zaim
Kütahya, 2024

Teşekkür | Talha Zaim

Benim ilme yönelmemde teşvikkâr ve umutlarımın tükendiği bir zamanda Arapçaya yönelmeme vesiledâr olan merhum babam Hikmet Zaim'e ve bana babamın ahirete irtihalinden sonra onun emaneti ve benim en yakın arkadaşım olan annem Fatma Zaim'e,

Bizdeki cevherin açığa çıkmasında teşvik edici olup üniversite yıllarından arkadaşım ve aynı zamanda şu an meslektaşım Kırık-kale Üniversitesi Arapça Okutmanı Enes Balı hocama,

'Hatıralarda Arapça' kitabında beraber teşrik-i mesai yaptığımız ve kitabın yayınlanmasından kısa bir süre sonra ahirete göç eden merhum öğrencim Yakup Uçar'a,

İlk görüşmemizde eserlerimize beğenilerini izhar eden ve neşredilmesine vesiledârlık eden Muarrib Yayınları sahibi Muhammed Yasin Can Bey'e,

En vefalı öğrencilerimden biri olup öğrenciliği, arkadaşlığı ve meslektaşlığı ulaşan ve bu çalışmada sırt sırta verdiğimiz İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi mezunu ve hali hazırda Samsun Üniversitesi Arap Dili ve Belagatı alanında Araştırma Görevlisi olan Emin Ceyhun Sezdi'ye,

Ve bu kitabın birçok şiirinin çevirilerinde kendisinden istifade ettiğimiz Koçero mahlaslı Batman Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi Dr. Ömer Yıldız'a

Teşekkürlerimi sunarım.

Teşekkür | Emin Ceyhun Sezdi

Hayatım boyunca aldığım tüm kararlarda dağ gibi arkamda duran ve bizi hayatımız boyunca kimseye muhtaç etmeyen canım babam Mehmet Emin Sezdi'ye,

Gözünden sakınarak bu günlere getirip ondan uzak olduğumda gönlü rahat etmeyen huzur kaynağım canım annem Ayşegül Sezdi'ye,

Benden beş sene önce hayata gözlerini açıp, geçtiği dikenli yolları benim için temizleyen ve her daim bana yol gösteren biricik abim Tolga Sezdi'ye,

Bu projenin hayata geçmesi için var gücüyle beni ikna etmeye uğraşan, her aşamasında beni teşvik ve cesaretlendiren gerçek bir öğrenci dostu ve vefa abidesi olan hocam Talha Zaim'e,

Eserin yayınlanma safhasında bizimle aynı heyecanı paylaştan Muhammed Yasin Can Bey'e,

Eserin yayım aşamasında olduğunu öğrendikleri günden beri merak ve ilgi ile süreci takip ederek beni daha fazlasını yapmaya teşvik eden Samsun Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ndeki kıymetli çalışma arkadaşlarıma,

Hayatının içerisinde gönüllerinde yer bulabildiğim ve benimle üzülp benimle sevinebilen, bana her daim destek ve teşviklerini esirgemeyen Samimi dostlarıma ve arkadaşlarıma

Teşekkürü borç bilirim.

ikiz
IKIS



İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	17
KELİME BENZERLİKLERİNİN HAFIZA TEKNİKLERİNDE KULLANILMASI	19
KELİME BENZERLİKLERİNİN İLİM DALLARINA YANSIMASI.....	19
KELİME BENZERLİKLERİNİN HİKÂYELERE VE GERÇEK HAYATA YANSIMASI ...	22
Seyahat Ya Resulallah.....	22
Said'in Başını Kesecekler	23
Müellim Değil Muallim Bey	23
Aynan Var Mı?.....	23
Sadaka İstiyorum.....	24
Ve Aleyke.....	25
Safâ' Değil Safâ De!.....	25
Altın ve Sopa.....	26
KELİME BENZERLİKLERİNİN ÖZLÜ SÖZLERE YANSIMASI.....	26
İKİZ KELİMELER	29
SES, HAREKE VE ŞEKİL DÜZEYİNDE BENZERLİK.....	31
SES BENZERLİĞİ.....	33
A Sesi.....	33
S Sesi.....	41
Z Sesi.....	49
T Sesi.....	51
D Sesi.....	54
H Sesi.....	58
K Sesi.....	67
HAREKE BENZERLİĞİ.....	71
Bir veya İki Hareke Değişimiyle.....	72
Aynı Yazılan İsim ve Fiiller	102
Biri Basit Biri Birleşik Kelimelerin Benzemesi.....	113



İÇİNDEKİLER

ŞEKİL BENZERLİĞİ.....	117
Hemze, Elif Ve Şapkalı Elif Benzerliği.....	118
Noktaların Benzerliği (Var-Yok, Yer Değişimi).....	120
Çizim Benzerliği.....	130
HEM SES HEM HAREKE BENZERLİĞİ.....	132
HEM SES HEM ŞEKİL BENZERLİĞİ.....	137
HEM HAREKE HEM ŞEKİL BENZERLİĞİ.....	143
HARFLERİN YER DEĞİŞTİRMESİYLE BENZERLİK.....	149
Harf Değişimi.....	151
Harflerin Yer Değişirmesi.....	166
"Fâil" ve "Fail" Kalıplarının Benzerliği.....	179
HARF ARTMASI VEYA AZALMASIYLA BENZERLİK.....	183
Herhangi bir Harfin Artması veya Azalması.....	185
'Kapalı Te' Harfinin Artması veya Azalması.....	205
Sonda 'Elif' Harfinin Varlığı veya Yokluğu.....	214
Mücerred Fiilden Mezid Fiillere Geçişlerdeki Benzerlik.....	218
ÜÇÜZ VE DÖRDÜZ KELİMELEER.....	223
KAYNAKÇA.....	251

GİRİŞ

İKİZ
İKİΣ

Çalışmamızın detayına geçmeden önce ikiz kelimelerin gündelik hayata yansımından dil öğrenimine; bazı ilim dallarıyla ilişkisinden, edebî zevkimize katkısına kadar pek çok yönünü ele almaya çalışacağız:

KELİME BENZERLİKLERİNİN HAFIZA TEKNİKLERİNDE KULLANILMASI

Dilin etkin kullanımında zengin bir kelime hazinesine sahip olmak zaruridir. Bu yüzden öğrencilerin az zamanda çok kelimeyi kalıcı bir şekilde öğrenmesi oldukça önem arz etmektedir. Bu anlamda ‘hafıza teknikleri’ can simidi gibi öğrencilerin imdadına yetişmektedir. Kelime öğreniminde bu teknikleri kullanan öğrencilerin diğerlerine -yani salt ezber yapanlara nazaran- gözle görülür ilerleme kaydettiği ve kalıcılık sağladığı bilinmektedir. Bu açıdan, kitabımızda yer alan ikiz kelimelerin ele alınışı itibarıyla kelime öğreniminde hafızayı etkin kullanmayı sağlayacağı kanaatindeyiz. Mesela ‘سأل’ fiilini bilen birine başka bir kelime de yer alan sadece hemze eksikliğiyle yeni bir anlamı ilişkilendirmesi ve öğrenmesi kolay olacaktır. Buna göre ‘سأل’ kelimesi ‘sormak’ anlamındayken hemzesiz ‘سأل’ kelimesinin ‘akmak’ anlamına geldiğini daha pratik kavrayacaktır. Bir diğer örnekte ‘كِبْلَة’ kelimesinde ilk harfin harekesini ötreye dönüştürdüğümüz zaman ‘kible’ anlamından ‘öpücük’ şeklinde anlamı tamamen değişecek olsa da hareke farklılığı nazar-ı itibara alınırsa öğrenme kolaylaşacak ve kalıcı hale gelecektir. ‘رأى’ ve ‘رعى’ fiilleri okunduğunda ses benzerliğinden aynı fiil gibi düşünülecekken bu ayrıma, çalışmamız vasıtasıyla vakıf olan biri bu hataya düşmeyeceği gibi iki kelimeyi de doğru ve kalıcı bir şekilde öğrenmiş olacaktır.

Kitabımızda bu örneklerdeki gibi yaklaşık 500 ikiz kelime olduğunu hesap edersek bunlardan en az birini bilen okuyucu kelime arşivine 500 yeni kelimeyi daha ekleyecek ve bildiği 500 kelimenin öğrenimini de kalıcı hale getirerek yaklaşık 1000 kelimelik bir kelime bilgisine ulaştıracaktır. Ayrıca bu kelimeler cümle içinde kullanıldığından cümlelerde geçen kelimelerden de az çok nasiplenen öğrenci bu sayıyı katlayarak kelime hazinesini çok daha ileri noktaya götürecektir.

KELİME BENZERLİKLERİNİN İLİM DALLARINA YANSIMASI

Çalışmamızı eline alan bir okuyucu ilk bakışta bunları bazı ilim dallarının konularıyla ilişkilendirebilecektir. Bu başlıkta, bu konularla çalışmamızın benzer ve farklı yönlerini ele almaya çalışacağız. Bu ilim dallarının başında **Belagat** gelmektedir. Belagatte ise üç konu karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan biri ‘*tenâfür-i kelimât*’ bir diğeri ‘*cinas*’ bir diğeryse ‘*seci*’ konularıdır. Diğer ilim dalımız **Hadis** ilmidir. Bizi ilgilendiren kısmı ise ‘*tashîf*’ başlığıdır. Bir diğeri isi **Kuran** tilavetinden ‘*lahn*’ konusu olacaktır. Şimdi bu üç başlığı sırasıyla ele alalım:

'**Tenâfûr-i kelimât**', cümlelerin sözdizimini meydana getiren kelimelerin tek başına fasih olmasına karşılık art arda geldiklerinde telaffuzu güçleştirmesidir. Çoğu zaman benzer seslerin bulunduğu kelimelerin bir araya gelmesiyle oluşan bu durum bazen de birbiriyle imtizaç edemeyen, ahenk oluşturamayan seslerden kaynaklanır. Bu tanımlamaya göre çalışmamız ikiz kelimelerin aynı cümlede gelmemesi, gelse dahi cümlelerin okumasını zorlaştırmaması yönüyle farklılık gösterecektir. Ayrıca bu ses olayı çalışmamızın içeriğinden uzaktır. Mesela "وَلَيْسَ قُرْبُ قَبْرِ حَرْبٍ قَبْرٌ" yani "Harb'in mezarı yanında hiçbir mezar yoktur" cümlesinde çalışmamızı ilgilendiren ikiz kelimeler olsa da buradaki kullanım amacı okumayı zorlaştırmaktır. Hâlbuki biz, öğrencinin karşılaştığı zorluğu çözmek ve derdine derman olmak arzusundayız. Bilinmektedir ki, bıçak doktorun elinde şifa, kâtilin elinde cinayet sebebi olabilmektedir. Bu şekilde bizim seçtiklerimizde öğrenciye kolaylık ve çözüm olurken diğerinde konuşmacıyı zora sokmak amaçlanmaktadır. Zaten 'Tenâfûr-i Kelimât' belagatte fesâhati engelleyen bir unsur olarak görülmüştür. Tabi ısrarla 'Tenâfûr-i Kelimât' yapmak isteyenlere kitabımızın ilham kaynağı olabileceği göz ardı edilemez.

Bir diğer bahsimiz ise '**cinâs**' konusudur. Sözlükte "iki şeyin birbirine benzemesi" anlamında masdar olan cinas, edebiyat terimi olarak anlamları farklı, yazılış veya söylenişleri (sesleri) aynı yahut benzer olan kelimelerin nazım ve nesirde bir arada kullanılması yoluyla yapılan söz sanatını ifade eder. Cinâs, genellikle cinâs-ı tam ve cinâs-ı gayr-ı tam olmak üzere ikiye ayrılarak değerlendirilmiştir.

Cinâs-ı tam, cinâsı meydana getiren kelimelerde vucûhu erba'a denilen hareke, sayı, çeşit ve tertip yönünden uyumun olduğu cinâs çeşididir. Çalışmamız, cinâs'ın bu yönünden uzaktır. Sadece benzer kelimelerden her ikisi veya biri birleşik kelime olması durumunda ortaya çıkan "cinâs-ı tâmm-ı mürekkeb" türünü hatırlatan bir bölüm de çalışmamızda yer almaktadır.

Bununla birlikte kelimeler arasında vucûh-u erba'adan (hareke, sayı, çeşit ve tertip) biri bozulduğunda, tam olmayan cinâs meydana gelir. Dolayısıyla cinâsın meydana geldiği harflerin hareketlerinde, noktalarında, sayılarında, çeşidinde ve tertibinde bir farklılık varsa bu durumda tam olmayan cinâs söz konusu olur. Bu yönüyle tam olmayan cinâsla ilgili çalışmamızda çok benzerlikler bulunabilecektir.

Çalışmamızı cinastan ayıran noktalar ise cinâsı ilgilendiren kelimeler aynı cümlelerde geçerken çalışmamızda böyle bir zorunluluk yoktur. Okuyucu, örnekleri daha iyi kıyas edebilsin diye kelimelerin aynı cümlede olduğu örnekler yer alsın da, esas ağırlık kelimelerin farklı cümlelerde gösterilmesi şeklinde olmuştur. Kısaca cinâsta amaç okuyucu ve dinleyiciye edebi bir zevk sunmak iken bizim amacımız bu kelimelerin öğrenciler tarafından karıştırılmaması için farklılıklarını net bir şekilde ortaya koyabilmektir. Konuyu daha iyi kavramak için aşağıdaki tabloya bakabilirsiniz:

Akşam namazını Fas'ta kıldım.	صَلَّيْتُ الْمَغْرِبَ فِي الْمَغْرِبِ .	Tâmm-ı Basît	Cinâs-ı Tam
Hükümdar bağış yapan cömert bir kişi değilse onu bırak, çünkü devleti gidici dir.	إِذَا مَلِكٌ لَمْ يَكُنْ ذَا هَيْبَةٍ، فَدَعَهُ فِدْوَلُهُ ذَاهِبَةً .	Tâmm-ı Mürekkeb	
Allah'ım! Yaratılış ımı güzel kıldığın gibi ahlâk ımı da güzelleştir.	اللَّهُمَّ كَمَا حَسَّنْتَ خَلْقِي . فَحَسِّنْ خُلُقِي .	Hareke	Cinâs-ı Gayr-ı Tam
Beni yediren ve içiren dir. Hastalandığım zaman bana şifa verendir .	وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ . وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ .	İçerik	
Allah'ım! Ayıplarımızı örtüver, korktuklarımızdan emin kıl.	اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِنَا، وَأْمِن رُؤْعَاتِنَا .	Tertip	
Ve bacaklar birbirine dolaştığında; İşte o gün sevk edilen yer sadece Rabbinin huzurudur.	وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ . إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ .	Sayı	

'Seci', terim olarak daha çok nesir halindeki metinlerde ifade bölüklerinin sonlarının aynı kafiye veya aynı vezinde ya da her ikisinde aynı olması olarak görülmektedir. Dolayısıyla sonlarda kafiye oluşması için seçilen kelimeler zaman zaman birbirini andıran ve birbirine karıştırılabilecek kelimeler olabilmektedir. Yalnız bu durum diğer Belagat konulara nazaran çok daha az görülmektedir. Mesela Necm suresinin "وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ، مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ" ayetinde sonda oluşan seciyi bir kenara bırakacak olursak **هَوَىٰ** ve **غَوَىٰ** kelimeleri ilk harf hariç aynıdır. Bu da muhatabımız olan öğrenciler için bir harf değişikliğinden ikiz kelimeler olarak değerlendirilebilir. Bir başka örneği ise Vâkıa suresinden verebiliriz: "فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ" yani **مخضود** ve **منضود** kelimeleri bir harf hariç gerisi aynıdır ve karıştırılmaya müsaittir.

Çalışmamızı ilgilendiren diğer bir konuysa hadis ilmine konu olan '**tashîf**' başlığıdır. Sened veya metninde yazılışı birbirine benzeyen harfleri yanlış okuyarak hadis nakletmeye tashîf denir. Bu yönüyle çalışmamıza en yakın başlık tashîf başlığı olsa da sadece hadis ilmine yönelik olması, sınırlı sayıda örnekleri olması ve bunla ilgili modern Arapça öğrenen öğrencileri ilgilendiren eser olmaması sebebiyle çalışmamızın önemini arttırmaktadır. Ayrıca tashîfte mevcut bir hata irdelenirken çalışmamız, olması muhtemel karıştırmalar ve yanlışları tespit etmeye çalışması yönüyle geçmişe yönelik bir sorunu çözmek yerine gelecekte yapılması muhtemel yanlışlıkların önlenmesi hedeflenmiştir. Bazı tashîf örnekleri aşağıda yer almaktadır: